

Musik og bevægelse – en helhed

Margit Vinther

Om mit
arbejde
udfra Astrid
Gøssel og
Bernhard
Christensens
ideer



Dansk Pædagogisk
Historisk Forening
Småskriftserie nr. 22
2008

Musik og bevægelse – en helhed

**Om mit arbejde udfra Astrid Gøssel og
Bernhard Christensens ideer**

Margit Vinther

Dansk Pædagogisk Historisk Forening
2008

MUSIK OG BEVÆGELSE – EN HELHED

om mit arbejde udfra Astrid Gøssel og

Bernhard Christensens ideer

af Margit Vinther

© Dansk Pædagogisk Historisk Forening

Forsiden: Forfatteren i aktion på Den Lille Skole på

Gammelmosevej i midt 70'erne

Bagside: Forfatteren med Humlebo-børn, 1965

Produktion Grafisk Himmel

Udgivet af Dansk Pædagogisk Historisk Forening

Småskriftserie nr. 22 · 2008

ISBN 978-87-91866-04-3

Bogen kan bestilles hos

Dansk Pædagogisk Historisk Forening på

tlf. 3965 3764 eller

www.paedhist.dk

Forord

I dette erindrings-småskrift sættes fokus på den del af pædagogikken, der måske er den mest “specielt danske” – nemlig den rytmiske gymnastik, også kaldet “rytmikken”.

Dens ophavsmand/kvinde, Astrid Gøssel, kombinerede musik/sang og bevægelse på en helt ny måde, dengang hun startede med at undervise pædagoger i 1930’erne på Kursus For Småbørnspædagoger.

Det kom til at præge generationer af pædagoger, således også Margit Vinther, der selv blev undervist af Gøssel midt i 60’erne og sidenhen af Bernhard Christensen, en anden af “den rytmiske bevægelses” grundlæggere.

Der er ingen tvivl om at disse toneangivende kapaciteter, udsprunget fra “Den Frie Skole”s ideer i 1920-30’erne, var stærke autoriteter. Deres tanker var grænseoverskridende, men tiden var langt fra antiautoritær. Det kan mange der er blevet undervist af dem bekræfte, således også Margit Vinther.

Hun beretter om flere af disse stærke individualister, der var uantastelige i deres teorier, men havde dyb respekt for barnet og var tro mod deres fælles mål: Det stærke og frie menneske.

Det der fylder mest i Margits erindringer, er dog hendes eget utrættelige arbejde med børn og voksne omkring musik og bevægelse.

Det er godt at vi med denne beskrivelse får fastholdt endnu en brik af den pædagogiske historie.

Ulla Fischer,
Dansk Pædagogisk Historisk Forening
2008

Født ind i en urolig verden

“Du skal kende din fortid – for at forstå din nutid – og forme din fremtid.”

Omskrivningen af Antonio Gramsci-citatet som er Dansk Pædagogisk Historisk Forenings slogan, passer fint til min indledning af en personlig beretning, thi lige meget hvor gammel man er, er det vigtigt stadig at forme sin fremtid!

Jeg blev født 1. marts 1939 på Frederiks Hospital i Bredgade. Min mor var 40 år min far 60. En efternøler kan man kalde mig, skulle måske ikke have set dagens lys! Jeg havde en søster der var 20 år ældre end mig og en bror der var 6 år ældre.

Min søster var gift med en frihedskæmper som omkom på Shellhuset i 1945, så

det var en urolig verden, jeg i mine tidlige børneår skulle slå øjnene op til.

Som pædagog ved jeg, at de første leveår er særdeles betydningsfulde og jeg tror at megen angst fra familien har forplantet sig til mig.

Jeg så meget op til min søster, og elskede hende højt, hun var mit forbillede. Som 10-årig fik jeg ofte ansvaret for hendes tre børn alene, og jeg satte mig i scene som en anden mor, og stavrede rundt i hendes smarte høje korksko. Jeg spillede meget teater med børnene og vi fik altid lov til at optræde for familien.

I en alder af kun 40 år fik min søster kræft og døde fra sine tre børn, hvoraf den yngste kun var 12 år.

Det var endnu en stor sorg for mig og min familie, men et stort familiesammenhold sørgede for deres opvækst.

Børnehavebarnet

Jeg boede i Havnegade og gik en kort periode i en menighedsbørnehave i Herluf Trolles Gade. Herfra husker jeg de små senge, der blev klappet ud fra væggen når vi skulle sove til middag. Der var rødterret betræk på. Jeg legede mest med dukker, lavet af celluloid, som jeg kørte rundt med i små røde dukkevogne.

I mit hjem havde jeg to celluloiddukker og en lyseblå dukkeseng, hvor de to dukker omhyggeligt blev puttet ned i, efter de var blevet puslet på et fint lyseblåt puslebord. Gik dukkerne i stykker kom de på dukkehospitalet på Strøget!

Dukkehospitalet var legetøjsforretningen Thorngren, dengang kendt i Køben-



Mig som baby med storebror og storesøster. 1939.

havn ligesom BR-legetøj er det i dag. Men modsat i dag, gik man også hen til legetøjsforretningen når en dukke skulle ha' nye arme, ben eller et dukkehoved var blevet trykket. Man købte ikke bare nyt.

Jeg er opvokset i et hjem med klaver, min mor spillede og jeg elskede at synge til og optræde for gæster. Sangene var Li-va Weels viser eller Lulu Ziegler, den tids mest kendte sangstjerner, alle meget sentimentale. Som barn kunne jeg i det hele taget lide at udfolde mig, og jeg var den store iscenesætter for andre børn. Min mor købte crepepapir hos boghandleren, viste mig hvordan jeg kunne folde det og trække en stor stoppenål med snor igennem, rynke det, binde sløjfe – og vupti havde man et balletskørt.

Skolebarnet

Modsat var det i skolen, faktisk var jeg ret ulykkelig over at gå på Nyboder skole, hvor jeg startede i august 1946. Første skoledag står dog i skarp erindring – som noget dejligt.

Der stod en pige ved siden af mig som havde en hvid kaninmuffe, lige sådan en jeg gerne ville eje. Da hun tog mig i hånden, var hendes hånd dejlig varm og blød – fra muffen. Vi blev rigtig gode veninder, og det varede lige til vi blev delt i 5 klasse. Det viste sig nemlig, at jeg ikke var "boglig", og blev sorteret fra ved mellemskoleprøven, den prøve som skulle vise om man var egnet til at komme i mellemskolen og derefter kunne tage realeksamen. Jeg prøvede hele to gange, men dumpede og kom så i fri-mellem, hvor jeg gik i to år.

Det gode jeg husker fra de 2 år, var når der skulle opføres skole revy. Her fik jeg mine behov dækket med at synge og optræde, for det var jeg god til. Det var sange som: "Om Nybor' jeg kvæde vil en vise", for min skole lå i Nyboder-kvarteret, eller

"Man bli'r så glad når solen skinner" – og mange flere af samme slags.

Ud af skolen

I 1953 gik jeg som 14-årig ud af skolen, lige efter min konfirmation. Hvad skulle der nu blive af den lille pige uden den boglige sans? Passe børn, det var hun god til, mon ikke der var en fremtid for krigsbar-net her, har min mor nok tænkt. Så hun skaffede et job som "skurepige" på et spædbørnehjem i Bagsværd. Her skulle jeg bo, væk hjemmefra.

Fra Østerport station tog jeg toget helt alene ud til Bagsværd. Indvendig sang jeg visen:

Lille mor, lille mor
Tænk hvor er din kærlighed
dog stor
Skønt jeg ofte
tit har svigtet dig
har hjulpet mig på vej.

Hulk hulk hulk. Sentimentalt kan man vist roligt kalde det, men det var meget stærke følelser der tumlede rundt i mig her, hvor jeg for første gang drog hjemmefra.

Skurepige

Jeg var et år på spædbørnehjemmet, og det var både godt og rædselsfuldt. Godt fordi jeg kunne lide at være sammen med de stakkels babyer, der ventede på at blive adopteret væk, eller blot blev opbevaret til deres mor måske engang kom ud af sit misbrug.

Alle mine fritimer var jeg på stuerne hos dem.

– Og det var rædselsfuldt, fordi jeg i mine arbejdstimer var hos den gale frøken Hansen i køkkenet. Hun kommanderede



4.H – året før de boglige og de ikke-boglige blev skilt. Jeg sidder med armen under Anita – hende med kanin-muffen. 1951.

med mig, og vi var alle bange for hende. Havde jeg ikke køkkentjans, hjalp jeg i vaskeriet, hvor jeg lærte at skylle alle lortebleserne i toilettet før de skulle i vasketromlen – der var jo kun stofbleer dengang.

På første sal boede forstanderinden. Hun fik hver dag bragt tebakke op i sin fine stue.

I badeværelset vaskede jeg hendes silkestrømper der skulle glattes ud på fliserne. Jeg husker, at jeg den første dag jeg var der sagde “tak for i dag” til hende – det syntes hun var sødt, for det var dog hende der skulle sige tak – men min mor havde jo lært mig, at sådan opførte man sig.

Man kan vist roligt sige at jeg lærte hvad “upstairs/downstairs” var. Frøken Hansen fra køkkenet var underdanig overfor forstanderinden, og jeg var underdanig overfor dem begge!

På stuerne var der en første- og anden-assistent, den ene var sygeplejerske den anden barneplejerske, samt alle eleverne – og så os i køkkenet!

Den eneste der ikke lå under for rangforskellen var vores havearbejder, som jeg tydeligt kan se for mig. Han lukkede eleverne ind ad køkkentrappen hvis de kom senere hjem end kl.22, hvor forstanderinden krævede man skulle være hjemme.

Unge pige i børnehave

Efter en tid som skurepige blev jeg ansat i en børnehave i Markmannsgade på Amager. Igen var det min familie der jo mente jeg var god til børn og derfor fandt jobbet til mig.

Inger Madsen var børnehavens leder. Hun var en meget aktiv og bestemt leder, som senere blev landsformand for Dansk



Fra Børnehaven i Markmannsgade. Øverst til venstre i billedet sidder Inger Madsen. Det er mig bagerst i midten. 1955.

Børnehaveråd, og senere igen rektor for Esbjerg Børnehaveseminarium.

Inger var også aktiv i DKP, Danmarks Kommunistiske Parti. Det var der mange af de toneangivende, nytænkende pædagoger og psykologer der var dengang, og det var jeg lidt forskrækket over, for diskussionerne gik højt ind imellem, måske også for at påvirke os unge til at tage stilling, og i mit hjem var det ikke almindeligt at diskutere politik.

I børnehaven gik assistenterne i stribe-de kitler og de unge piger med forklæde. Man måtte ikke gå med lange bukser. Men vi unge piger blev betragtet som lige-værdige med de uddannede. Vi fik lov at være alene med børnene og sætte aktiviteter i gang.

Og så var der potteaktiviteten, hvor børnene sad i lige rækker, men slet ikke som på spædbørnehjemmet, hvor børnene var bundet med en ble til sengebenet (potten stod op ad deres seng). I børnehaven sad de og hyggede sig mens vi voksne hjalp andre børn med vasken. Imens sang vi om det vi gjorde, f.eks. "så vasker vi hænder" på melodien "så væver vi vadmél", ligesom vi i andre situationer brugte at synge beskeder til børnene. Kom der noget i potten var det godt, hvis ikke – blev der ikke skældt ud som på spædbørnehjemmet – men lagt en ble på hvis der skulle soves.

Det var børnene det handlede om og ikke rengøring. Om lørdagen skulle legetøjet have en omgang, men det var alt.

Mine spæde pædagogiske holdninger startede her. Jeg var ret glad for at være der og cyklede hver dag syngende af sted over Knippelsbro til arbejde.

Ung pige i huset

En af assistenterne, det kaldte man dengang pædagogerne, havde en søster i Stockholm som havde brug for en ung pige i huset.

For at blive optaget på et børnehaveseminarium, skulle man have et halvt år i huset. Alt dette vidste Inger, derfor syntes hun det ville være rigtig godt for mig at komme lidt hjemmefra og på den måde udvikle mig og blive parat til uddannelse, hvilket hun jo havde helt ret i.

Så jeg gjorde som hun sagde og drog af sted som 17 årig til Lidingø, hvor en sød familie tog imod mig. De havde tre børn hvoraf den ene var nyfødt og det var lige noget for mig som var vild med babyer. Det var et godt halvt år, med indsigt i hvordan en familie med små børn fungerer, og så var jeg ung i Stockholm og væk hjemmefra.

Barneplejerske-elev

Min mor havde en bekendt som var veninde med forstanderinden på Bagsværd Spædbørnehjem, så det var ligesom planlagt, at jeg skulle vende tilbage dertil for at få en uddannelse. Og hvor man til børnehavepædagoguddannelsen skulle være 20 år for at blive optaget, kunne man starte som barneplejerske-elev når man var fyldt 18.

Så i 1957 vendte jeg tilbage til Bagsværd Spædbørnehjem for at tage den 1-årige barneplejerske-uddannelse. Endnu engang flyttede jeg hjemmefra, til det sted jeg havde været skurepige som 14-årig.

Jeg boede sammen med en ung pige som var kommet i ulykke, som man kaldte det dengang, hun havde fået et barn uden for ægteskabet. Barnet kunne være oppe på stuerne og hun havde det job i køkkenet hos frøken Hansen, som jeg havde haft 4 år tidligere.

Samme forstanderinde var i sine fine stuer på første sal. Der var en sød første-assistent og en rappenskralde som var andenassistent.

Jeg var i mellemtiden blevet ringforlovet, og det forlangtes at min ring skulle hænge rundt om halsen på mig, at have den på fingeren var uhygiejnisk når man havde med babyer at gøre. Min teori var selvfølgelig at de var misundelige!

Jeg var nu 18 år og barneplejeelev med lyseblå kittel og hvidt forklæde, og jeg var glad for at være kommet videre end det at være skurepige (de gik med ternet kjole og groft, blå forklæde).

Jeg havde også oplevet mere af livet, bl.a. at menneskene kunne være mere ligeværdige, som jeg før har nævnt, og det medførte at jeg ikke fandt mig i hvad som helst. Jeg ville ikke længere være flinkepigen som sagde tak for i dag efter endt arbejdsdag.

Jeg gjorde forsigtigt oprør mod autoriteterne. Jeg var vred over vi skulle bade børnene hurtigt, lægge dem ned i sengen med en sammenkrøllet pude og stoppe flasken i munden på dem. Her kunne de små stakler ligge i deres ensomhed.

Når de blev madet og de ikke ville spise, holdt assistenten dem for næsen, lagde hovedet bagover, og proppede maden i munden på dem!

Det væsentligste der hed kærlighed og berøring var der ikke tid til, for vi barneplejeelever skulle vaske potter, legetøj, vægge osv. De tre R'er, ro, renlighed og regelmæssighed herskede.

En nat havde jeg nattevagt, og der var altid meget at se til. Der skulle rengøres flasker, tilberedes mælkeblandinger og de større børns støvler skulle pudses. Der var ikke tid til at sidde og lulle de små i søvn.

Pludselig ringede forstanderinden, der boede oven over børnenes sovesal, på hus-telefonen, og spurgte hvorfor det raslede så meget fra en af sengene. Jeg svarede, at et af børnene havde det dårligt, og rullede med sit hoved i søvne.

“Væk barnet, så jeg kan få min søvn” lød ordren.

Jeg adlød autoriteten, for det gjorde en 17-årig pige dengang. Jeg prøvede at trøste barnet og fjernede vandfadene under sengen, der havde udløst larmen; men jeg var ulykkelig over episoden og ringede hjem fra en telefonautomat (ingen måtte jo høre det) og spurgte min mor til råds. Var det i orden jeg sagde fra og ikke ville være barneplejerske? Jeg havde tre måneders prøvetid så jeg skulle sige op inden de udløb, ville hun blive vred? Min mor støttede mig, hvilket jeg var ret glad for.

Nu tog jeg så for første gang i mit liv min egen beslutning – jeg sagde op og begrundede det med, at jeg ikke kunne klare at de små hjælpeløse, forældreløse børn skulle leve sådan. Forstanderinden blev

meget vred og svarede mig: ”Hvad ved sådan en 18-årig om det?”

Så barneplejerske blev jeg ikke.

Igen ung pige i huset

Børnehaven i Markmannsgade gav mig nogle vikariater, og glad var jeg. – Og så blev der igen lagt planer for mit liv, for Inger Madsen kendte nogle spændende mennesker som boede i Holte og havde brug for en ung pige i huset, og det ville sikkert lige være noget for mig. Jeg havde ganske vist været ung pige i huset i Stockholm, det halve år der krævedes for at blive optaget på st seminarium, men jeg ville da gerne igen.

De spændende mennesker var Kirsten og Jens Sigsgaard, forstanderpar på Frøbelseminariet.

Det skulle vise sig at være det bedste der kunne ske for mig på det tidspunkt.

Hos Jens og Kirsten fik jeg masser af livskundskab. Jeg blev jeg respekteret for den jeg var, og de forstod unge forelskede menneskers behov, – og jeg var jo nyforlovet.

De havde 6 børn, hvoraf de to yngste var tvillinger, og alle 6 børn havde deres egne værelser med håndvask. På mit værelse var der også håndvask, og et dejligt billede af Van Gogh. Der var friske blomster i vasen på mit bord, og der duftede åh, så dejligt i hele huset. I deres store stue, hvor vi spiste om et kæmpe bord var der et teak gulv, og det var det der gav den dejlige duft .

Børnene havde deres pligter, de skulle hjælpe mig med opvasken, og rydde op på deres værelser. Et af de større børn spillede på klaver om aftenen når tvillingerne havde fået bad. Så løb de nøgne rundt i stuen og rytmede til den dejlige Jazzmusik, hvor der blev improviseret og sunget om det børnene lavede med deres kroppe.

Her hentede jeg min første inspiration til det, jeg senere skulle beskæftige mig med i mit liv, nemlig Gøsselgymnastikken.

Jeg var fuldstændig solgt for den form for musik og bevægelse, det var så anderledes end min mors sentimentale viser.

Jeg oplevede Bernhard Christensen musikstykker på Den Lille Skole i Bagsværd, hvor Jens og Kirstens børn gik, hvor stykkerne “Eldora” og “Prinsessen der ikke kunne le” blev spillet. Det løb mig koldt ned af ryggen når jeg så og lyttede til den musik, og jeg var helt overbevist om, at når jeg en dag fik børn, skulle de gå på Lilleskole!

Når jeg havde fridag ville jeg hellere være hos Kirsten og snakke med hende, end tage hjem til min mor og far. Kirsten forstod mig, jeg følte jeg blev klogere af at være sammen med hende. Hun var ikke kunstig, tingene blev sagt lige ud.

Min selvtillid blev bygget op, jeg var flov over at have så lidt skolekundskab og var dumpet til mellemskoleprøven, men Kirsten forstod at forklare mig, det ikke var det livet handlede om, men at alle mennesker var noget i den person de var. Da Kirsten døde i 2001 blev mit liv fattigere, jeg savner hende og tænker tilbage på hende med stor taknemlighed!

Pædagogstuderende

Efter min tid hos Jens og Kirsten blev jeg gift, flyttede til Amerika et år, vendte tilbage til Danmark og fik en lille søn. Min mand tjente godt, så jeg kunne blive hjemme og nyde det at være mor. Da mit barn var omkring to år fik vi brug for vuggestueplads, for nu skulle jeg studere.

Som 21årig, i 1960, startede jeg på Frøbelseminariet hos Kirsten og Jens, de to dejlige mennesker som jeg kan takke for at det er gået mig godt i mit liv!

Kravene der stilledes dengang, var et

halvt år i huset, forpraktik i en børnehave eller vuggestue, samt et halvt års ophold på en højskole, hvis skoleuddannelsen ikke var lang nok. Jeg havde det halve år på Borups (dag)højskole i København.

Min søn startede samtidig i en vuggestue i Haraldsgade. Det var hårdt, og jeg forsøgte at starte langsomt op, hvad der ellers ikke var normalt dengang. Forældrene måtte ikke være med inde på stuen, pædagogerne havde hvide kitler på! Jeg insisterede på at være lidt inde på stuen, husker jeg, og fik også lov, men Michaels gråd var i mine øre hele vejen hjem til Lyngbyvej. De to timer jeg havde aftalt han skulle være der de første dage, kunne jeg næsten ikke få til at gå. Én uge gik sådan og så holdt min søns gråd heldigvis op og det blev hverdag for os begge. Det var jo nok ligeså meget mig der strittede imod, for jeg ville jo helst have haft ham i Småbørnsstuen i Otto Mallingsgade, hvor jeg vidste jeg var mere enig i pædagogikken, men han skulle være 2½ for at komme ind der.

I 1960 foregik pædagoguddannelsen på Frøbelseminariet sådan, at man var i praktik om formiddagen og på seminariet om eftermiddagen. Seminariet lå i Ryesgade på den kommunale skole og det var forfærdelige lokaler, men undervisningen kunne jeg lide, ikke mindst rytmik-timerne med Lotte Kærnså.

Lotte var en inspirator af format. Indtil nu havde jeg ud fra intuition og min glæde ved selv at synge og bevæge mig, leget med børn. Nu blev der sat ord på, det blev en læring i en pædagogik hvor barnet var i centrum, og hvor en helhed i musik og bevægelse var en selvfølge. Jeg sugede til mig, og jeg har gået i Lottes fodspor resten af mit arbejdsliv.

Noget af det jeg virkelig har brugt, er "rammelege" / "rammesange". Det er en måde at arbejde på, hvor legen eller san-

gen bruges som en ramme for forløbet; men hvor det er vigtigt at få fat i barnets fantasi, og fastholde de spontane ideer børnene kommer med.

Lotte har lært mig utrolig meget, hun sagde engang til mig: "Du skal ikke være mig, men udvikle dig sammen med børnene indenfor rammelegene, og mine sange skal ikke nødvendigvis bruges som de er nedskrevet. Men keder børnene sig i samværet med dig, så er der noget galt og du må på flere kurser!" Det er så sandt.

Et andet fag jeg brændte meget for, var faget sang og musik, hvor Grethe Agatz var min underviser. Grethe stillede krav til os. Vi skulle lave vores egen sangbog med illustrationer, gerne med noder.

Man kan roligt sige, at Grethe var en speciel underviser. Hun var ikke just loyal overfor andre metoder, tog kraftig afstand fra andre stilarter, og fandt altid sit eget bedst. På den måde var det svært at komme i dialog med hende hvis man havde nogle andre erfaringer, endsige andre meninger. Mange boycottede timerne, men ikke jeg. Grethe lukkede mine øjne og øre op for betydning af, at sange skulle være hverdagsbegivenheder for det lille barn. Sange som børnene kunne identificere sig med, navnesange, mad-sange, bage-sange, krop-sange, svømme-sange, flyve-sange osv.

Frøet blev sået til mit senere arbejdsliv. Det har været herligt at opleve al den glæde hos børn, gennem Lottes, Grethes og Bernhards sange, med de mange hold børn jeg har haft i årenes løb. Jeg lærte der skulle være respekt om børns spontansange, og at det gav kvalitet i graden af nærvær, ægthed og oprigtighed.

Da Grethe fyldte 85 år, og blev fejret på Københavns Pædagogseminarium, blev en cd med nyindspilning af hendes gamle sange også præsenteret: "Tigerdans". Og da hun fyldte 90 og fejrede det på det Ryt-



De færdige pædagoger fra Frøbelseminariet (mig i første række med solbriller) – fotograferet hjemme hos Jens og Kirsten Sigsgaard i Holte, 1962.

miske Musikkonservatorium på Holmen kom “Flyve, flyve, flyve”. Det var rigtig godt hun skulle opleve det, for jeg havde været med til at presse på en nyindspilning, da jeg havde solgt mange af hendes bånd på mine hold og syntes de var forældede. Sangene var stadigvæk helt rigtige, men man kunne faktisk høre på børnenes sprog og sangmåde at indspilningen var over 30 år gammel.

Nu var det stadig Grethes sange og melodier, men med mere drøn på. Frans Bak sørgede for den nye indspilning, og han må have været i besiddelse af megen tålmodighed, idet Grethe fulgte samtlige prøver og optagelse i studiet. Resultatet var hun meget glad for.

Grethe havde faktisk i mange år været lagt på is af en del pædagoger, og mange yngre kendte hende slet ikke, men nu solgte hendes plader godt – og det fortjente hun.

Jeg brugte meget hendes sange i min undervisning på Gøsselskolen, og efter min mening indgår den “dialog-pædagogik” vi snakkede så meget om i alle Gretthes sange.

F.eks. i solsorte-sangen, hvor jeg har oplevet at stå med mit 5 årige barnebarn og se på solsorten der trak ormen op af jorden. Vi snakkede om den og jeg sang alle tre vers, men gjorde meget ud af andet vers: ”Den er ikke kræsen men ka’ godt li’ orm, se nu fik den fat i en og trak den op af jorden.” Da jeg havde sunget sangen tre gange sagde Mads: ”Så farmor, nu tror jeg den skal ha’ fred.”

Jeg besøgte Grethe på Plejehjemmet, og det var ikke altid hun kunne huske mig, men når jeg sang hendes sange kom der et saligt blik frem.

Og så var der praktikken. Vi var i praktik fire gange i løbet af uddannelsen, altid om

formiddagen – og, som sagt, på seminariet om eftermiddagen.

Min sidste praktik var på Bernadotteskolen i børnehaveklassen hos Agnes Kemp. Agnes var en helt fantastisk, dygtig pædagog, og det var den bedste praktik jeg havde. Agnes lærte mig meget om respekt for det enkelte barn, lytte og forstå, se på æstetik, ikke bare klaske børnenes tegninger op på væggen, men hænge dem op så de klædte hinanden. Ligeledes heller ikke bare rose, men stille krav til børnenes “kunst”, og få dem til at arbejde sammen.

I den lille sal på Bernadotteskolen folde jeg mig ud sammen med børnene i rytmiktimerne. Og her lærte jeg efter endt uddannelse Astrid Gøssel at kende.

Fra Frøbelseminariet kom Ingerlise Overgaard som min kyndige praktikvejleder ud og førte “trekantssamtale”. Med Ingerlise følte jeg mig tryk, hun var god til at lytte og få mig til at fortælle om mine oplevelser med børnene og personalet.



Jeg cyklede mellem hjem, praktiksted og seminarium hver dag, en dag med min store kludedukke, det var en opgave til værkstedsfaget bag på cyklen! Jens Sigsgaard så mig og sagde: “jeg troede det var din søn!”

Min angst for autoriteterne eksisterede stadig, men Ingerlise fik ordene på gлед for mig.

Færdig pædagog i 1962

Den gang var det almindeligt efter endt uddannelse, at have 2 års aspiranttid i den samme institution, og herefter var man så “assistent”.

Jeg blev ansat i den småbørnsstue hvor min søn var kommet efter vuggestuen. Den lå i Otto Mallingsgade på Østerbro, indrettet i en gammeldags 3 værelses lejlighed beliggende i stuen

Lederen var Magda Teilmann, som senere blev Dansk Børnehaveråds formand. For hende var det vigtigt med en god normering, og at der kun var uddannet personale i hendes institution. Småbørnsstuen gik for at være en af den tids progressive institutioner. Der var 26 småbørn fra 2½ til 4 år, og efter Småbørnsstuen skulle de i børnehave på den anden side af gaden hos fru Borgen.

Vi var tre pædagoger og lederen. Jeg husker os som et rigtig godt team, der var kærlige og omsorgsfulde.

Den ene af pædagogerne hed Karen Andersen og hun var god til at spille klaver. Jeg var god til at være nede på gulvet med børnene, hvor vi udførte bevægelser om det, der blev sunget og spillet ved klaveret. Det var gamle sange, men børnene elskede det og vi dyrkede det hver dag.

Det var også et hit at synge beskeder i dagligdagen om at dække bord, vaske hænder, gå på toilet osv. Vi voksne delte badeværelse med børnene, der var blot en lille krog på døren. Der fandtes to små toiletter og et stort, ikke noget puslebord. Var børnene ikke renlige endnu, måtte vi ned på knæ og skifte på gulvet.

I stuen til gården var der små senge i 2 etager, som blev slået ud fra væggen. Her



Karen sysler med noget til Børnehjælpsdagen. 1962.

sov alle børn til middag sammen med en af pædagogerne. Det var den fritime man havde dengang. De voksne der ikke havde sovetimen holdt kaffepause.

Karen var kun 5 år i Småbørnsstuen, så blev hun leder af en ny Fabriksbørnehave på Løvens Kemiske Fabrik i Ballerup. Hun var der i 21 år og var med til at lukke børnehaven igen, da der ikke mere var den samme interesse for fabriksbørnehaver.

De fysiske forhold var ikke noget at råbe hurra for. Man skulle helt hen i hjørnet af stuen og løfte børnene op, så kunne de se en trekant af himlen.

Der var ingen legeplads, så vi gik ture til Fælledparken, og om sommeren kunne vi låne Vognmandsparkens Skoles boldbane, det var lidt tættere på.

Magda Teilmann havde forsøgt at få beboerne i huset til at forstå, hvor godt det ville være for børnene, hvis vi kunne benytte et område i gården, hvor der faktisk var lidt grønt, men det lykkedes ikke. Vi skulle også være forsigtige med larm på opgangen.

I Småbørnsstuen var der en kakkelovn, som kunne være gået ud når man mødte om morgenen. Så var det bare med at få hentet koks op fra kælderen og fyret op. Samtidig skulle der serveres morgenmad til de første børn. Man var alene pædagog til klokken 8, hvor økonomaen mødte, og klokken halv ni kom den næste pædagog. Åbningstiden var 6.30-17 og lørdag 6.30-14.

Magda Teilmann var meget ambitiøs, og forlangte meget af os. F.eks. skulle vi i vinterhalvåret hver torsdag møde op om aftenen og sy, strikke eller snedkerere til børnehjælpsdagen i maj måned. Det var fra det fineste broderi, linoleumsstoftryk som vi syede små kjoler og hagesmække af, til grove træbiler eller spækbrædder. Også forældrene var med til at sysle. Vi var ind imellem meget trætte af det, men vi gjorde det. Der stod respekt om lederen.

I fire uger drog Småbørnsstuen af sted med alle 26 småbørn til Sejerøbugten, hvor Magda Teilmann havde en feriekoloni, som hun vistnok ejede selv. Vinkelhuset hed den, og den lå ikke langt fra vandet i et naturskønt område.

I dag ville det gudskelov aldrig ske, at 2 til 4 årlige børn blev sendt 4 uger af sted væk fra mor og far. Men dengang mente man det var godt for stenbroens børn at komme ud på landet og få frisk luft. Min egen søn havde været afsted på sådan en koloni det sidste år jeg gik på seminariet, og oven i købet en uge mere.

Seminariet sluttede studiet med en rejse til Grækenland med Jens Sigsgaard og en kunstnerinde ved navn Grethe Bagge,

jeg tror man i dag ville kalde det en dansesrejse. Vi så på kunst i Venedig og studerende bagefter græsk kultur i Grækenland, så det var ikke mange børneinstitutioner vi besøgte. Min søn skulle passes en uge før han skulle på koloni, da min mand også kunne deltage i rejsen; så vi var væk fra vores søn i 5 uger.

Han var meget genert da vi mødtes igen, jeg husker han stod op af husmuren i Otto Mallingsgade og ikke rigtig ville kendes ved os, pædagog-Karen havde jo været hans mor i 4 uger. Da havde vi det ikke godt som forældre. Men vi var jo produkter af den tids holdninger til livet og pædagogikken overfor børn. Gudskelov ændrede det sig hjemme i stuen, hvor legoklodserne bl.a. førte os sammen igen som familie.

Som ansat i Småbørnsstuen skulle jeg nu selv opleve kolonituren, og her var jeg heldig at være sammen med min søn, der stadigvæk gik der.

Jeg oplevede hvor vigtigt det var med et godt pædagogteam, som var glade for at samarbejde. Vi havde et skema der var stramt, men som også gav fritimer. Hver



Magda Teilmann hejser flaget. 1962.

morgen startede vi ved flagstangen, hvor Magda med cerut i munden hejste flaget mens vi sang på melodien "Danmark, dejligst vang og vænge":

Når vi samles om vor flagstang med den
gyldne top
Og imens vi synger flagsang glider
flaget op.
Dannebrog du røde-hvide, dig vi
allerbedst kan lide.
Alle danske børn må lære Dannebrog
at ære.

Ja, tænk sådan sang vi – det var nationalisme som ville noget...

Der blev sunget meget, leget frit ved huset og på stranden. Vi læste mange historier og vi havde rytmik hver dag. Alle børn kom hjem med rent tøj i kufferten som vi havde vasket på gammeldags facon.

Men tænk hvis samarbejdet ikke havde været godt mellem de voksne, det ville have været et helvede, og det ville have gået ud over børnene. Vi må have formået at give tryghed og kærlighed fra os, da jeg ikke husker megen gråd. Vi skiftedes til at have nattevagt, dvs. vi sov sammen med børnene, og havde da også nogen gange børn i sengen eller sad og sang for et barn til det sov. Vi indordnede os som voksne og fik det bedste ud af det.

Men hvor jeg dog savnede min mand.

Jeg fuldførte ikke helt de 2 aspirantår i Småbørnsstuen. Jeg blev gravid og fødte tvillinger i 1963. Arbejdstiden den gang var på 45 timer, da vi jo også arbejdede lørdage, og det blev for belastende med stor mave og 26 småbørn.

En dag jeg gik på Vennemindevej med 26 småbørn efter mig, var der et par soldater på den anden side af fortovet der råbte: "Fandme ikke nok med hun har dem udvendig, de er sku osse indvendig".

Barselorloven var på 6 uger, min blev



Margit Vinther har været ansat i
Lund-Tilmanns Oleo Møllingsgade 3 fra
1/7-62 til 30/9-64, og forlader stillingen
efter eget ønske.

Margit Vinther har rimeligt nemt ved at
komme i god kontakt med både voksne og
børn. De voksne, foruden som personale
har været glade for samarbejdet, og børnene
har meget godt af hendes søde og
luskafte dem, både mundtligt, sang-
mæssigt og hendes forberedelse.

Magda Tilmann
Leder.

Magda Tilmanns udtalelse (m. småbørnsstuens brevhoved). 1964.

dog forlænget til 3 måneder, efter råd fra
Kirsten Sigsgaard, som selv vidste hvor
hårdt det kunne være med tvillinger.

Som familie var vi heldige at få en her-
lig ung pige i huset. Reglen med at have
haft et halvt år i huset for at kunne blive
optaget på seminariet gjaldt stadig. Så ud
af min månedsløn på 1200 kr. betalte vi
200 kr. til ung pige, og uden hende havde
vi aldrig klaret det. Anita var et unikum.

Hun blev hos os i to år og det var vores
store held. Tvillingerne var tre måneder
gamle da min orlov var slut, vores søn var
4 år, så det var vigtigt der var et kærligt
menneske hos dem. Min mands uddannel-
se startede og vi skulle jo have noget at le-
ve af, så farvel til egne børn, amning og
mælken der forsvandt – og goddag til alle
andres børn i dagtimerne. Det var faktisk
hårdt, men det hjalp nok at være ung.

Jeg sagde op efter 1½ år i Småbørnsstuen, for at søge halvdagsjob tættere på hvor jeg boede. Igen var angsten der for hvad autoriteten ville sige, for det var bestemt ikke velset hos Magda Teilmann, der var af den opfattelse, at man skulle fuldføre sine to år som aspirant. Samtidig tror jeg heller ikke hun kunne lide at sige farvel til sit personale når det gik godt, hvilket det gjorde som beskrevet. Men jeg kom videre i min udvikling som pædagog.

Mit nye job blev i Humlebo børnehave som lå (og stadig ligger) på Vallekildevej i Brønshøj.

Da tvillingerne var store nok kom de med i Humlebo børnehave. De var på en anden stue hos en pædagog som ligeledes dyrkede rytmikken. Monique Rubado hed hun, i dag er hun stadig min ven, og vi mindes nogle gange de stunder i Humlebo, hvor vi foldede os ud med børnene på trommer og marimbaer, fortalte historier, hoppede og dansede, og brugte alt det vi havde lært hos Lotte Kærsoa og Grethe Agatz.

Til børnefødselsdage, som ofte blev holdt i hjemmene, slæbte vi trommer og marimbaer med på legevognen og udfoldede os sammen med børnene.

Nu var det ikke mere de gamle sange i rundkredse, men marimba-historier som børnene selv digtede. Eller det var os pædagoger som fik dem til at hoppe, danse og lave bevægelser henover gulvet. Forældrene satte stor pris på det, og børnene elskede det.

Humblebo havde en dejlig leder, Ruth Paulin Thomsen, som gav os frihed til de beskæftigelser vi hver især brændte for. Der var en anden assistent som hed Birthe, og hun var god til emnearbejde som vi dengang kaldte det, hun havde de ældste børn og tog derfor meget på ture udenfor huset. Der var studerende fra seminarierne, men ingen unge piger.

Vi havde alle tiders samarbejde de tre stuer imellem, med 10 børn hos de mindste, 12 i mellemgruppen og 16 hos de største børn (det var almindeligt at børnene



Fra min dejlige tid i Humlebo Børnehave 1965-69.

skiftede stue tre gange i løbet af deres børnehavetid).

Det var en lille institution indrettet i to små rækkehuse, derfor var børnegrupperne tilsvarende små. Børnene kom fra hjem hvor forældrene havde overskud og sendte børnene i børnehaven af pædagogiske grunde.

Vi havde tit hinandens børn på besøg stuerne imellem, og lod de store hjælpe de små. Vi arbejdede på tværs af grupperne, lærte af hinanden og gav plads for hinanden.

Der var kun to små legepladser, en på hver side af huset. Derfor var vi på skift ude af huset på andre offentlige legepladser. Mange børn gik hjem kl.13 og børnehaven lukkede kl. 15, hvilket var rigtig godt for mig, som så kunne være noget for mine tre børn derhjemme.

Man kan sige at Humlebo også hørte med til den tids progressive institutioner.

Det var 4 dejlige år, fra 1965-69, og jeg var glad for det skift, fra småbørnsstue til børnehaven, som udviklede mig som pædagog.

Min læremester Astrid Gøssel

Samtidig med mit job i Humlebo, gik jeg til aftenundervisning på Bernadotteskolen, hvor Astrid Gøssel havde hold i rytmik. Jeg var heldig at være med i 5 sæsoner. Det var en stor oplevelse. Astrid gjorde meget ud af at fortælle hvor vigtigt det var med den måde vi gik på. Vi startede altid med at bevæge os frit rundt i salen til rytmisk afrikansk musik. Derefter gik vi rundt i salen og skulle forestille os vi havde en krukke på hovedet, som når afrikanske kvinder går til brønden efter vand. Vi skulle sætte ordentlig af med storetåen, være opmærksom på drejet i kroppen og være stolte af os selv.

Den lille spinkle Astrid gik rundt efter os og korrigerede os ved at lægge en hånd på vores lænd, så vi blev opmærksomme på, at det var derfra løftet skulle komme. Ligeledes gjorde hun meget ud af at fortælle os, hvor vigtigt det var at være et godt eksempel overfor børnene, da de jo efterligner dem, de holder af. Det har jeg tit tænkt når jeg har set børn kopiere deres forældres gang, eller når de har villet være mig i rytmiktimerne. Børn er rigtig gode til at efterligne ens bevægelser.

Astrid lærte os at fokusere på barnets eget udtryk, og vi lærte hvor vigtigt det er at se på barnets bevægelser, og selv komme tilbage til de grundlæggende bevægelser som er at ligge, krybe, kravle og trille. Her har man den store understøttelsesflade, og kan mærke alle muskelgrupper.

Det var en fryd at bevæge sig henover gulvet til "Something New from Africa", og andre dejlige afrikanske rytmer eller god jazz.

Astrid var en myndig og karismatisk underviser der var omgivet med stor respekt. Alle på holdet blev glade når de fik ros.

I 1963 hvor jeg havde født tvillinger, trak Astrid mig til side, og spurgte hvordan det gik med de indre muskler (bækkenbunden). Det var jo vigtigt jeg brugte dem, efter så stor belastning som de havde været ude for. Den gang var det ikke så almindeligt at snakke om, det var faktisk lidt tys-tys at komme ind på, hvad der havde med underlivet at gøre. Jeg tror Helle Godtved og Astrid Gøssel begge var langt forud for deres tid.

Helle fik så skrevet en bog om det der i dag er en helt naturlig ting at snakke om, kvinders bækkenbund og knibeøvelser.

Jeg har fået fortalt engang, at Astrid havde været i Norge og holde foredrag, og for at forklare sin gymnastik havde hun vist en bevægelse med sit bækkenparti.



Mødre og børn til musik og bevægelse.

Dagen efter kunne man i aviserne læse om den sexede lille dame fra Danmark.

I firserne hvor jeg underviste i Gøsselgymnastik på Bagsværd Social Pædagogiske seminarium, var der en af de mandlige elever der spurgte om vi skulle have samlejeøvelser fra morgenstunden. Så vi var stadig ikke kommet så langt med det, at turde bruge sin krop, turde rotere med bækkenet og vise et løft fra gulvet, og op og stå på skuldrene – præcis som barnet der ligger og eksperimenterer med sin krop.

Jeg kom ikke på det teorikursus hos Astrid, som hun lavede for specielt udvalgte.

Man kan sige, at både Astrid Gøssel og Bernhard Christensen selv uddannede deres efterfølgere, og de gjorde det på særlige hold. Bernhard kaldte sit for “konservatoriet”, men det var som sagt kun for de helt særlige talenter. Meget ofte var det folk der både gik hos Bernhard og Gøssel.

Vi blev dog alle på Gøssels hold bedt om at købe Hebb's bog om psykologi og læse den.

Donald O. Hebb var en canadisk neuropsykolog som havde skrevet en fysiologisk orienteret psykologibog. Den forstod jeg ikke meget af, men igen: Jeg gjorde det, når nu Astrid mente det var godt.

I børnehaven Humlebo var Astrid ude og se hvordan jeg havde rytmik med børnene. Jeg tror nok hun sagde at det var godt, det jeg lavede, men det jeg husker var, at hun syntes det var forkert, at jeg lod børnene forestille dyr. Børnene skulle vide at det var deres egen krop der handlede, forklarede hun. Vi skulle give barnet kropsbevidsthed og ikke kun være i fantasiens verden.

For mig var det en naturlig sag at give børnene disse forslag til bevægelser når jeg sang og trommede til Bernhard Christensen og Sven Møller Kristensens tekster, f.eks fra “De syv porte” (Unge Pædagoger 1969). Her kunne jeg improvisere

udfra Karrusel-sangen, og børnene snoede sig som slanger, hoppede som aber, gik som løver osv.

Men det var da tankevækkende for mig at vende det i hovedet og også forstå hendes tanker. Jeg gjorde da også altid det, at jeg efter en fantasileg hvor børnene lå og slappede af, snakkede om deres muskler og krop, som havde bevæget sig så flot og nu lå og hvilede sig.

Astrid Gøssel greb altid ind når der var noget hun syntes vi elever ikke havde forstået, men det var jo ikke sådan, at hun var stivnet i en bestemt form, hun var selv altid eksperimenterende og i udvikling med nye synspunkter til bevægelse med børn og voksne. Det var vel også det der lå bagved hendes modvilje mod nogensinde at sætte noget om "Gøsselgymnastikken" på tryk.

Den sidste gang jeg oplevede Astrid, fik hun ondt ved en bevægelse i ryggen og kunne ikke fortsætte sin aftenundervisning. Det var i 1968 og hun var da 77 år.

Når jeg tænker tilbage på den lille, spinkle dame Astrid Gøssel, er det med taknemlighed. Jeg lærte at forholde mig til min egen krop og glæden ved at bruge den, og mine øre og øjne blev lukket op for rytmisk musik. Jeg lærte hvor vigtigt det er at kunne observere børns bevægelser og hjælpe børn med dårlige holdninger, hvor det måske var nødvendigt at begynde forfra med de oprindelige bevægelser, vi alle er født med.

Jeg fik senere uddybet denne viden hos Birte Servais Bentsen, på et to-års kursus i 1973 -75. Kurset sigtede mod undervisning i børnemotorik på børnehave- og børneforsorgsseminarier, samt konsulentvirksomhed i institutioner for småbørn. Det var teoretisk, men Birte havde samarbejde med vuggestuer og børnehjem, hvor vi observerede børns motoriske udvikling ud fra Birtes metode, lavede gymnastik

med småbørn og blev i stand til at opdage en fejludvikling.

Men det var Astrid Gøssel der gav os alle en basisviden, en begejstring og en forståelse for at musik og bevægelse er uadskillige.

Gøsselgymnastik burde være lige så anerkendt og udbredt som Helle Godtveds er i dag. Det har vi efter min mening ikke været dygtige nok til at kæmpe for.

Inger Barker Jørgensen skriver i "Bogen om Gøssel" (Gyldendals Pædagogiske Bibliotek, 1981): "Som elev af Astrid Gøssel fik man aldrig nogen egentlig afsluttet uddannelse. Dette at vi må vide mere, eksperimenter og arbejde med os selv for at blive dygtigere til at vejlede andre, var en ledetråd for hende i arbejdet med os elever. Men hvornår var vi udlærte? Ville hun ikke lave en "rigtig" uddannelse, så vi havde et fælles og fast udgangspunkt?"

Det får vi aldrig at vide, men vi er mange der har tænkt om vi nu er gode nok til at kunne undervise både børn og voksne. Vi blev dog kastet mere eller mindre ud i det, i børnehaver, vuggestuer og med psykisk/fysisk udviklings hæmmede.

Halvdagspædagog og underviser

I 1968 flyttede jeg og min familie til Farum, hvor jeg dels var i halvdagsbørnehaven og dels med til at starte en børnehave op. Sideløbende startede min karriere for alvor med rytmik for børn, efter skoletid under frivillig musikundervisning. Det var en far som havde oplevet mig i børnehaven hvor hans søn gik. Han kunne lide den måde jeg havde rytmik med børnene på. Han var leder af Musikskolen i Farum og bad mig tage nogle hold fra børnehaveklassen til 3. klasse, efter skoletid.

Senere blev det under AOF, forældre/børnehold som jeg først kaldte Far-Mor-



Der var måtter så forældrene til sidst kunne trække børnene henover gulvet, hvor Lottes "Det var sidste stop" blev spillet. Derefter mærke efter om musklerne nu slappede rigtig af – og så lægge sig ned og nyde stille musik med sit barn.

Børn gymnastik, fra to til seks år fordelt på 3 hold om eftermiddagen.

Der var altid udsolgt, og lange ventelister. Jeg havde alt for store hold fordi det blev så populært og jeg ikke kunne sige nej. 20 børn og 20 forældre var jeg nogle gange oppe på.

Det siger sig selv, at jeg ikke kunne leve op til, hvad jeg havde lært hos Astrid Gøssel (at se på det enkelte barns bevægelser) med sådan en kæmpe-gruppe, men sjovt var det.

Vi var i en stor gymnastiksal på en skole i Farum, og ikke mange redskaber at gøre godt med, så jeg slæbte selv trommer, marimbaer og andre musikinstrumenter med. Tit var der låst til musikskabet, så jeg heller ikke havde musik bag mig.

Så var jeg glad for hvad jeg havde lært, og at jeg turde synge Bernhards sange, og de hæfter vi havde haft på seminariet blev

brugt. Det var f.eks. "Vi tager en tur til Ønskeland". Og børnene kunne skiftes til at bestemme bevægelser rundt i salen. Eller Lottes: "Hva' skal vi lave", marimbahistorier, "Fisker Fisker, hvor dybt er vandet" osv.

Jeg havde mange herlige timer, selvfølgelig nogen gange bedre end andre, dels betyder gruppensammensætning en masse, og børn og voksne kan være mere eller mindre oplagte.

De første år havde jeg kun én far på holdet, det var i 1974, og han foreslog da sæsonen var slut, at holdet skulle mødes. Han havde ikke før oplevet sådan en glæde ved at bevæge sig eller have samvær med ligesindede forældre som han kunne udveksle erfaringer om børneopdragelse med.

Jeg startede med eftermiddagshold, men flere forældre opfordrede mig til at

MUSIK, UNGER, MØDRE OG THE PÅ LILLESKOLEN

FARUM

»Hvordan er vejret? – hvordan er vejret? – det er blæsevejr i dag« – sådan lyder det i den gamle gymnastiksal på Lilleskolen i Farum, hvor bevægelsespædagog Margit Winther holder musikalsk legestue med en flok dejlige unger og deres mødre.

Den yngste af børnene er et halvt år, og den ældste knap tre – begge går op i sangen, legen og samværet med stor iver. Alle nyder de rare timer onsdag formiddag, hvor Margit Winther med sin tromme og sanglege river børnene og mødrene med. Alle forstår, at det foregår på børnenes betingelser, de bestemmer farten og er inspirationskilden til det næstvers.

Der bliver sunget om bussen, skovens dyr, kørt i tog, klatret i ribber, spillet med bolde, hop-

pet i trillebånd – alt sammen noget som får børnene og mødrene til at lege og føle bevægelsesfriheden – og dog lærer børnene samtidigt at få og efterkomme en kollektiv besked.

Danset bliver der også, og musikken løsner op, børnene hopper, klapper i hænder, og har det pragtfuldt, hvorimod de voksne måske føler sig lidt bundet. Legestuen slutter af med en stille stund, hvor alle nyder en kop te, frisk frugt eller en kiks. Der bliver sludret om stort og småt, og ungerne er med hele vejen. De har deres indbyrdes samvær, som, når godterne er spist, forlægges til ribberne og brandspanden.

Den musikalske legestue på Lilleskolen er arrangeret af AOF og hører under fritidsloven. Den er for småbørn indtil tre år, og har eksisteret i flere år. Succesen kan ikke alene måles i deltagerantallet men også i den iver, som ungerne lægger for dagen, når de mødes hver onsdag formiddag – uanset vejret.

Herefter lagde forældrene sig ned ved siden af barnet, og jeg improviserede til Grethe Agatz' vuggende melodier uden tekst.

Med tøjdukken Mette Syng Sang, eller en lille tøjkat, gik jeg rundt og sang et farvel og tak for i dag. Hvert barn gav knus og kys til dukken eller katten. Der var meget stille og det var et hit som jeg kunne videregive til de studerende. Det var et åndehul for travle forældre sammen med deres børn i ægte nærvær. I daginstitutionerne hvor jeg senere holdt kurser for pædagoger og havde rytmik med børnene, slog det mig tit, at det var børn i alle aldersgrupper der nød denne stund.

Et par år havde jeg en partner på mit hold som også var Gøsselpædagog, Gitte Otar Kristensen. Igen var det dejligt at være to, selvom holdene nu ikke var så store. Der var 14 børn og 14 forældre. Det ene hold i alderen 2 til 4 år og det andet 5 til 6 år. Sammen udførte vi det der forbandt musikken med noget meningsfyldt, vi så på de løbende, dansende, hoppende børn i salen, sang om det vi så og trommede til.

Jeg synes jeg manglede en sang til de helt små,

Musikalsk Legestue – Farum Nyt 1975.

flytte det til lørdag formiddag. Det gjorde jeg med to hold lørdag formiddage i vinterhalvåret, så kunne far og mor på skift deltage, og mange flere fædre kom virkelig til.

Nu kaldte jeg det Musikalsk Legestue. Jeg fik halvdelen time pr.hold, hvilket betød at den sidste halve time blev brugt til at spise og drikke lidt, alt imens man så kunne få en snak om forløbet i salen.

Jeg fik et bedre lokale, på Stenvadskolen i Farum, hvor skolelederen Lone Carstensen var Gøsseluddannet. Hun havde anskaffet trommer, marimbaer, bolde og andre dejlige redskaber, + madrasser så forældrene kunne trække børnene henover gulvet til sidst, hvor Lottes "Det var sidste stop" blev spillet.



Børnebiblioteket på Farum Bytorv har indledt sine musikalske legestue-arrangementer, der fortsætter hver fredag formiddag til den 1. februar. Det er en opfølgning af de legestue-aktiviteter, der havde succes på biblioteket i fjor. Det er rytmikpædagog Margit Vinter, der spiller, synger og danser med børn i alderen fra 3 til 5 år, og billedet viser, hvorledes det går for sig.

som udtrykte den samme glæde som børnene mødte mig med, hver gang vi startede. Så jeg ringede til Grethe Agatz og spurgte, om hun ikke kunne lave den sang til mig.

Det kunne hun sagtens, og jeg fik "Trala-la-la-sangen", en enkel, melodisk sang, som i øvrigt er med på hendes sidste CD "Flyve, flyve".

I salen havde vi lagt bolde ud, som børnene løb hen til, og så spillede de med mor og far. Når alle var kommet og havde spillet en tid, stoppede vi og kom med nettet til boldene mens vi sang "Så samler vi sammen" på melodien "Så væver vi vadmel". Så samledes vi i en kreds, sang navnesang, legede måske med faldskærm, eller lavede rammelege hvor børnene var medbestemmende, og der var vekselvirk-

ning mellem trommelege med en gruppe børn i den ene ende af salen og børn der udførte bevægelser henover gulvet fra den anden ende af salen.

En lørdag havde vi på holdet for de 5 til 6-årige taget en masse redskaber ud som så skulle forestille at være et cirkus. Gitte og jeg sang Cirkussangen af Lotte Kærås, vi slog Calypso- og Jazzrytme på vores conga-trommer og digtede om det vi så børnene gjorde. En gang eksperimenterede vi ved at stoppe rytmerne, hvorpå en lille dreng drønedede forbi og råbte "KOM SÅ!" – vi skulle genoptage tromningen. Her fik vi beviset på hvad vi havde lært: **MUSIK OG BEVÆGELSE KAN IKKE ADSKILLES.**

Det kunne gøre mig helt høj. Når det kørte rigtig godt for os, kunne andre måske opleve en angst for kaos, for du ved al-



drig hvor det fører hen. Man er hele tiden i en dialog med børnene, men i nogle rammer hvor alle har det godt. Det kræver noget af de voksne, der hele tiden skal have vågne øjne og ører til at fange og fastholde de spontane ideer børnene kommer med.

At observere skal også være muligt for forældrene, og har de ikke lige lyst at drøne rundt sammen med børnene, skal det være legalt at være et opmuntrende publikum der klapper, eller et dovendyr der hviler.

De bedste forløb var, når jeg var våd af sved og total udmattet bagefter. Så var det godt at der var en halv time til næste

hold, så jeg sammen med børn og forældre kunne sidde rundt om et bord, nyde noget koldt og få en snak med forældrene, og se børnene som typisk fortsatte legen fra salen.

Under AOF havde jeg et voksenhold i Gøsselgymnastik. Det stod på i 25 år med stort set de samme deltagere alle årene, mange af dem var pædagoger som kendte til gymnastikken fra seminarierne.

Vi foldede os ud til Miriam Makeba og Harry Belafondes musik, som alle deltagere var begejstret for. Af nye rytmiske toner var der bl.a. Moonjam, som blev meget populær.

Jeg gav fra mig hvad jeg havde lært hos Astrid Gøssel, og lagde meget vægt på det sociale samvær. Navnelege blev flittigt brugt, sammen med klappelege som indgik i en helhedsbevægelse.

Som før nævnt var jeg ofte udsat for at grammofonskabet ikke var låst op. Så var jeg glad for alle de kurser jeg havde været på, hvor jeg havde lært at improvisere med krop og stemme. En bevægelsesleg man altid kan have held med er Lis Holms "Nu skal vi alle sammen danse".



Nu skal vi allesammen danse – nu skal vi allesammen spille.

Der synges i en rundkreds, og nogle af børnene danser inde i midten, f.eks. "alle dem med blå øjne". Den er virkelig et hit både for børn og voksne og den findes på to cd'er, den ene fra Søren Hedegaards: "Rikke hun kan vrikke" den anden fra Leif Falks "Musik til Bevægelse, Ymer og mange andre" (se litteraturlisten).

Leif Falk fra Århus Friskole, det vanvittige og dejlige menneske, lærte jeg meget af. Han kunne komme springene ind i salen, hoppe op i vindueskarmen og synge/råbe: "Hva' ska' vi så finde på". Han var en af de særprægede og originale undervisere, der fandtes nogle stykker af på den tid i uddannelsessystemet. Meget dygtig og meget afholdt var han.

Han lyttede til vores stemmer, hørte på vores trommerytmer og ud fra det blev man opdelt i hold. Nu var det bare med at finde på sange, bevægelser og rytmer på trommer/marimbaer, og så få det til en helhed med sit hold.

Jeg husker et af kurserne, hvor der blev sunget, danset, spillet på marimba, fløjter og slået rytmer på trommer. Ud af dette skabte vi i fællesskab en sang, der handlede om NELSON MANDELA. Nelson Mandela var jo aktuel i sin kamp mod apartheid fra sit fængsel på Robbin Island, så det blev til en sang med titlen *Befri Nelson Mandela*. Jeg vil aldrig glemme det!

Befrielse af jordens undertrykte var tidens budskab. Andre frihedsbudskaber blev til fredssange, bl.a. af Sus Hauch, Erik Kort Christensen og Leif Falk. Det var dejlige sange, som jeg brugte i min undervisning på seminariet. Også karnevallet i København brugte fredssangene.

Skulle læseren nu blive interesseret i at vide mere om Leif Falk, kan jeg varmt anbefale at læse "Indianerdansen" – om musikeren og pædagogen Leif Falk. Leif er bl.a. inspireret af Bernhard Christensen og af Jytte Rahbæk, som var musiklærer

på Århus friskole og Socialpædagogisk Seminarium i Højbjerg.

Mit første møde med Bernhard Christensen

Fra 1970 til 1977 var jeg ansat på Den Lille skole på Gammellosevej, som rytmiklærer for børn fra første til syvende klasse.

Som før beskrevet var jeg meget betaget af Bernhards musik. Teaterstykkerne "Eldora" og "Prinsessen der ikke kunne le" havde jeg oplevet helt tilbage i 1957. Nu skulle mine egne børn være med i Eldora. De var lykkelige og satte stor pris på Bernhard. Der var stor respekt om ham og man gjorde som han sagde. Han forlangte meget af børnene, men de var ikke bange for ham. Det var jeg faktisk, den forbandede autoritetstro havde ikke forladt mig.

Alle lærere fik en gang om ugen undervisning af Bernhard i tromning. Her havde han opdaget jeg ikke var den fødte trommespiller. En periode havde vi begge undervisning til samme forestilling, med hver sit hold børn. Meget hurtigt trak Bernhard mig til side og sagde at jeg ikke skulle tromme med børnene, for det ville bremse de børn der kunne det rigtig godt. Jeg spurgte om jeg så ikke kunne synge med dem? Men nej det duede jeg heller ikke til, han kunne rigtig godt lide mig, men det var bedst jeg lod være, sagde han til mig.

I Bernhards tankegang var jeg ikke et rytmisk forbillede for børnene.

Det var traumatisk for mig, især når jeg havde rytmikken i salen og vidste at Bernhard var oppe på teaterloftet som lå lige ovenpå, for så kunne han jo høre mig!

Bernhard gik ikke på kompromis og han var ikke meget for andre musikformer. Det var faktisk kun hans der duede. Ros var det sjældent der blev givet, dog ved

jeg, at da Søren Hedegaard udkom med sin cd og bog "Trommeleg" i 1995, var Bernhard begejstret. Han var også begejstret for teatergruppe "Batida", men der er jo også alle sammen elever af Bernhard, og de ER DYG TIGE.

Når jeg tænker tilbage nu, efter al det jeg har lært i mellemtiden, forstår jeg godt Bernhard. Det er lettere for læreren at fastholde børnene i en rundkredsleg, men kedeligt for børnene ikke at få lov at eksperimentere med krop og stemme.

Men Bernhards kritik gjaldt de større børn som kunne tromme og improvisere. Min leg med mindre børn nød kun godt af mine understøttende rytmer på trommen eller marimbaen.

Min tid på Den Lille Skole var ellers meget fin, jeg havde mange vellykkede timer, og dyrkede f.eks. pantomime med børnene: Et barn sidder ved marimbaen spiller og fortæller historien, kammeraterne udfører den i mime. Tit havde jeg besøg af børn fra de større klasser som ville være med i de mindste klasser til pantomime. Historierne var tit om aktuelle begivenheder, f.eks. da den første mand landede på månen. Der blev fløjet med raketter, og vi sad på månen og blev forvandlet til grønne alpeoste. Når fortælleren ikke kunne finde på mere, blev der sagt slut, og en ny fortæller kunne overtage.



Vi havde mange liggende bevægelser fra den ene ende af salen til den anden. Her indgik talrækken, da man kunne tælle hvor mange målerlarve-tag man kunne få, dvs. op på knæ ned på hele maven! Faktisk opstod det fordi der var en lille grøn larve på gulvet til en af timerne. Børnene kunne lide det. Jeg kunne holde en calypso-rytme, og så kunne jeg lytte til børnene, og få alle med, så helt hen i vejret har det nok ikke været, og mit traume forsvandt lidt efter lidt.

I en sen alder fik jeg sagt til Bernhard hvordan jeg havde haft det, men dog var kommet videre i livet og havde brugt alle hans melodier og tekster og skabt livsglæde omkring mig med METTE SYNG SANG, og de SYV PORTE (som han havde skrevet sammen med Sven Mølle Kristensen). Disse blev flittigt brugt dengang i institutionerne, og gør det stadig mange steder.

Bernhard svarede: "Har jeg virkelig sagt det?" Det var som om han slet ikke var klar over hvilken autoritet og "magt" han havde haft.

I 1977 valgte jeg at forlade Den Lille Skole. Jeg havde da haft en klasse fra første til syvende + alle de andre klassetrin, i rytmik. På skolen var der store diskussioner om marxistisk pædagogik, det var ikke lige mig, så jeg fandt det naturligt at stoppe efter 7 år.

De næste par år blev med vikariatet rundt omkring, bl.a. i en vuggestue for at følge op på det jeg lærte hos Birte Servais Bentsen om børnemotorik.

Gøsselgymnastik-uddannelse

I 1976 besluttede nogle af Astrid Gøssels gamle elever at nedsætte en arbejdsgruppe for at starte en slags uddannelse, og der blev etableret et treårigt kursus, (én



Rytmik på Den Lille Skole på Gammelmosevej 1977, her 'rammelegen': Den i midten bestemmer når instrumenterne skal være stille eller spille højt alt efter hvor højt hun hopper eller står helt stille.

eftermiddag om ugen) hovedsageligt lagt an på pædagoger, som allerede i deres uddannelse havde stiftet bekendtskab med gøsselgymnastikken. (fra "Bogen om Gøssel" om videreuddannelse s.114)

Der var stor tilslutning, idet 70 personer søgte det første kursus, som blev oprettet under fritidsloven, med lokale på Frøbelseminariet mandage om eftermiddagen.

I mange år havde kurset til huse der, takket være Rigmor Bornemann, der både var rytmiklærer på Frøbelseminariet og på Gøsselkurset.

Foruden Rigmor var de andre lærere: Lise Ahlmann, Inger Barker Jørgensen, Per Hald, Kirsten Høst, Lis Holm og Lotte Kærå.

Kurset hed og hedder stadig: "Kursus i Gøsselgymnastik, teori og praksis." Det blev etableret under lov om fritidsundervisning og omfatter 3 års vinterundervisning à 72 timer i: Motorisk udvikling, teoretisk/praktisk – institutionsindretning – observationer af børns bevægelsesmønstre – metodik i bevægelseslege, indendørs og udendørs – trommeundervisning – marimbaspil og spil på andre rytmeinstrumenter.

Kursisterne skiftes til at stå for opvarmning, hvilket vil sige at lede et forløb for medkursisterne.

Sidste år afleveres en synopsis over et emne man vælger, som fremlægges med medstuderende som opponenter og lærere som runder af med en udtalelse.

I de første mange år indgik der 4 til 5 foredrag efter kurset omhandlende: Fysisk behandling og opdragelse. Musik og bevægelses udvikling. Krop og samfund.

Jeg fik kurset i 1979-82, og var meget glad for det, selvom jeg havde været meget ude og undervise både børn og voksne. Det at være sammen med ligesindede og diskutere var rigtig godt.

Når jeg siger vi ikke har været dygtige nok til at komme lige så meget frem som Helle Godtved, hænger det sammen med et af foredragene jeg hørte som kursist.

Det var af Idrætsforsker Claus Bøje og han var begejstret for vores form for bevægelse og leg med kroppen, og at musik og bevægelse ikke var adskilt. Det fandtes ikke i andre idrætsgrene og det var synd for skolebørn efter hans mening. Vi skulle kæmpe for det blev mere kendt i Danmark både i institutioner og på skoler. Det ville give mere livsglæde for børnene og give dem mere lyst til at bevæge sig.

Vi er mange der har udført Gøsselgymnastik. Sus Hauch, administrativ leder af Gøsselkurset i dag, fortæller at der stadig er mange fra Gøsselkurset der praktiserer det i institutionerne, og at det blomstrer i indskolingen.

Det var Lotte og Poul Kærså som startede det på Værebroskolen i 70'erne og her videreføres det nu af Pia Bornemann (datter af Rigmor Bornemann).

Nogle pædagogseminarier og socialpædagogiske seminarier, som det hed for nogle år siden, havde Gøsselgymnastik som hoveddelen af bevægelsesfag.

Det var og er et brugbart fag at gå ud og praktisere. Nu er det kun få steder i landet det sker, og mest i Jylland har jeg ladet mig fortælle.

Måske var det nemmere for Helle Godtved-uddannelsen at få den anerkendt, fordi det var en toårig uddannelse på fuld

tid, de havde et hus og fordi det kun handlede om gymnastik?

Eller måske har vi som Gøsselfolk ikke været ihærdige nok!

Jeg selv var også underviser på Gøsselskolen en del år og var utrolig glad for to lærer-systemet, hvor jeg underviste sammen med Sus Hauch, Birthe Frederiksen, Jannie Hedegaard, Nina Foss, og Søren Hedegaard. De lærere som har været undervisere og stadig er det, er idealister og vil gerne videregive Astrid Gøssel og Bernhard Christensens ideer, men lønnen er sølle og det er efter en fuld arbejdsdag et andet sted.

Kurset eksisterer stadig under fritidsloven men administreres af Rytmask Center på Vesterbro. Der er normalt ca. 24 kurser med en fast lærergruppe på 6-7 personer + gæstelærere.

I 1983 blev "Gøsseforeningen" etableret på en stiftende generalforsamling på Strandmarkskolen – Skolen for fysisk/psykisk udviklingshæmmede. På min årgang fra kurset var nogle dejlige slagfærdige kvinder bl.a. Hanne Juvik, som mente vi kunne stå sammen om at få etableret et hus, og gjorde et stort arbejde for det. Der var stor tilslutning på den stiftende generalforsamling, jeg var én af dem der blev valgt ind i den første bestyrelse, og sad der i to år. Foreningen eksisterer endnu, men det var for svært at komme videre med ideen om huset og anerkendelse af uddannelsen. Det blev opgivet.

Seminarielærer

I 1980 udfordrede jeg mig selv ved at søge job som timelærer på Bagsværd Socialpædagogiske Seminarium. Jeg fik jobbet – og jeg kom til at være der i 12 år – med perioder som praktikleder (det var dengang grunduddannelsen var nok til det job).



Her startede mit samarbejde med Erik Kort Christensen. Erik stod for musikken, jeg for metodik og bevægelse. Erik valgte at stoppe efter et par år, men vi genoptog samarbejdet på Årskursus for Børnehave- og Fritidspædagoger på Danmarks Lærershøjskole, som det hed dengang.

På Årskursus ved Danmarks Lærershøjskole, var jeg ligeledes i 12 år.

Her underviste Lise Ahlmann i teori om barnets bevægelsesleg. Erik i musikken og jeg i metodikken. Erik og jeg havde især glæde af tolærer systemet fordi vi kunne de samme lege fra Den Lille Skole, og jeg havde brugt "Mette Syng sang" og "De syv porte" af Bernhard Christensen og Svend Møller Kristensen, ude i institutionerne og på mine Forældre/børnehold. Det kunne Erik lide at se blive omsat til bevægelseslege.

Bernhard gav aldrig tilladelse til materialet skulle genoptrykkes, (det forlød at det var fordi Sven Møller Christensen var død og Bernhard ikke var sikker på at han ville ha' fået hans accept til det); så det var kun kopier af sange vi udleverede.

Sideløbende med voksenundervisningen var jeg i fem år ansat på en børnepsykiatrisk afdeling på Bispebjerg Hospital en gang om ugen. Her havde jeg rytmik med børn i smågrupper og enkeltvis. Jeg fik igen her bevis for, at musik og bevægelse har stor indvirkning på fysisk/psykisk velvære. Med en autistisk pige på 5 år kunne jeg kommunikere gennem Grethe Agatz sange, f.eks. sangen "Kom ud og lege i det dejlig solskinsvejr". Hun sang på den næste sætning "Og hvad skal vi så lege i det dejlige solskinsvejr". Stillede jeg spørgsmålet "Skal vi gå ud og lege" stirre-

de hun på mig og gik i stå i kommunikationen. Hun aflyttede mig ude på gangen, når jeg var sammen med andre børn på deres værelser. Hun kunne alle sangene, og så var det hende der kontaktede mig, ved at synge og se op på mig. Hendes mor fik båndene med Grethes sange, og var utrolig taknemlig fordi hun havde fået en musisk samværsform med sin datter.

At være på denne børnepsykiatriske afdeling var meget lærerigt for mig, og havde stor betydning for min undervisning med de voksne, som skulle ud og have med børn og unge at gøre i særfor sorgen. Teori og praksis kom til at hænge sammen.

På seminariet havde vi samarbejde med de studerendes praktiksteder, Vangedehuse, Lillemosegård, og mange andre der havde voksne fysisk/psykisk handicappede. Der blev inviteret til rytmiktimer, hvor de studerende stod for et bevægelsesforløb.

Undervisningen fra mine timer blev prøvet af og det var tit meget vellykket for begge parter. Der blev trommet, sunget, og leget med faldskærm. At løfte en stor faldskærm op i flok og sige borte-tit, og så opdage hinanden inden under, bragte latteren frem så det var en fryd at se. Hænder, arme, ja hele kroppen blev aktiveret på en sjov måde.

Det var noget sjovere end den gymnastikform de studerende havde oplevet ude i praktikken, hvor de handicappede ikke var vant til aktiv leg. En almindelig gymnastikform var, at de sad på en stol og skiftevis skulle føre hænderne ned ad stolbenene og op igen for at få strakt kroppen igennem.

Det var 12 gode år på Bagsværd Social Pædagogiske seminarium, og på Årskurusus.

I 1992 valgte jeg at blive freelance. Jeg blev inviteret ud som foredragsholder i daginstitutionerne, holdt kurser i hvordan rytmikken kunne komme i gang hvis man

var gået i stå, og var gæstelærer på mange seminarier i faget rytmik.

På et asylcenter på det gamle Tuberkulosesanatorium i Lyngby var jeg frivillig arbejdskraft 1 gang om ugen for børn fra det tidligere Jugoslavien. Det var alt sammen spændene og sjovt.

Center for Småbørnsforskning ved Danmarks Lærerhøjskole, var jeg tilknyttet et par år sammen med Hanne Sonnenborg (seminarielære ved Højvangseminariet). Vores vejleder var Hans Vejleskov. Hanne og jeg lavede en video om små børns udtryksmåder igennem bevægelsesleg sammen med dygtige pædagoger i to vuggestuer. Jeg skrev en lille bog som uddybede det man ser i videoen. Begge dele udkom i 1995 på forlaget Børn og Unge. Titlen er "Se hvad jeg ka' og jeg tør mer". For mig var det et godt konkret produkt at slutte af med.

I flere vuggestuer og børnehaver arbejdede jeg som konsulent bl.a. havde jeg et samarbejde med Inger Sigsgaard (datter af Kirsten og Jens Sigsgaard) i hendes børnehave, for at give inspiration til rytmik. Det blev til nogle ugers praksis i børnehaven, efterfulgt af personalemøde og et forældremøde. Det var et meget givende koncept, der virkelig fik sat gang i tingene, for der var et personale der fulgte op på sagen. – Og Inger var jo vokset op med Gøssel og Bernhards tanker og ideer.

På efteruddannelsen til Gøsselpædagog kan man sige ringen sluttede for mig. Jeg var så heldig igen at være med i et tolærer system. De sidste gange var jeg sammen med Søren Hedegaard i en periode, Sus Hauch i en anden og i en tredje med Nina Foss. Alle tre har gået på Lilleskolen, de var mere end 10 år yngre end mig og er elever af Bernhard. Vi kunne de samme bevægelseslege, de var dygtige til musikken og bevægelserne, jeg til metodikken. Vi havde et fantastisk godt samarbejde og

jeg nød at være sammen med dem og genoplevede tiden på Lilleskolen. Al dette mener jeg smittede af på kursisterne, for der var altid høj stemning og fart på.

Det var en rigtig god afslutning på et langt arbejdsliv for mig.

Efterløn

I 1999 valgte jeg at stoppe “mens legen var god” – og jeg føler virkelig at jeg har leget en stor del af mit liv. Jeg ved jeg har været med til at gøre mine medmennesker glade, og givet lysten videre til at lege med krop og stemme ude i institutionerne.

Så fra at være den 17-årige autoritetstro pige, der gjorde som der blev sagt, endte jeg på en god måde indenfor børne- og voksenundervisningen.

Eftertænksomhed

Mange af min årgang har tilsvarende historier at fortælle. De tre store R'er, ro, renlighed og regelmæssighed, herskede dengang og vi gjorde et forsigtig oprør. I dag er barnet heldigvis i centrum, men teorierne får efter min mening en alt for stor dominans i uddannelsen i forhold til praksis. Videnskabsteoretiske betragtninger er oppe i tiden, men må ikke erstatte

evnen til at se børnene, til at lytte til dem og give dem nærvær.

En teoretisering af studiet skal være et supplement til praksis, ikke en erstatning. Men teoretikerne er vundet frem, og det er da lidt tankevækkende, at jeg i dag ikke ville blive ansat på en videregående uddannelse. Jeg er praktiker med stor erfaring fra det musiske og motoriske område og jeg har arbejdet med mange grupper af børn og voksne, men jeg er ikke akademiker.

Som 68-årig sidder jeg og tænker, at det var godt jeg havde al den praksis, og godt at vi fik leget så meget. Synd er det for de studerende, at Gøsselgymnastikken, som jeg og mange andre af mine kolleger repræsenterede, kun eksisterer på få seminarier. Det er også synd for børnene i institutionerne.

“Vi tog børnenes parti” er titlen på et interview med Kirsten Sigsgaard i “Børn og Unge” (nr. 21, maj 2000). Kirsten troede på at tingene ville vende tilbage, og at det igen bliver god pædagogik at lytte efter barnets behov, give barnet plads og ro til at udvikle sig på dets egne præmisser, og at det kreative og musiske igen vil blive prioriteret højt.

Man skal bare leve længe nok for at se det gentages, og jeg håber hun får ret.



Litteraturliste

- Lise Ahlmann, *Bevægelse og udvikling*, Christian Ejlers' forlag, 1987.
- Lise Ahlmann, *Praksis efter Gøssel*, Christian Ejlers' forlag, 1983
- Birte Servais Bentsen, *Børnemotorik – udvikling og sammenhæng*, Gyldendal, 1992.
- Rigmor Bornemann, *Kulturmøde i småbørnsinstitutioner – en udfordring*, Mellemfolkeligt Samvirke, 1998.
- Bernhard Christensen, *Mit Motiv*, 1983
- Bibi Fussing og Dorte Bille, *Rygsækken – en bog om børn, musik og bevægelse*, Edition Egtved, 1997
- Leif Falk og Ulla Viskum, *Indianerdansen*, Det Jyske Musikkonservatorium, 2001.
- Henny Hammershøj, *Barnets musikalske vej: 0-6-årige børn og musik*, Munksgaard, 1998.
- Søren Hedegaard, *Trommeleg – et musikalsk grundlag*, Semiforlaget, 1995.
- Inger Barker Jørgensen og Sven Møller Kristensen (red), *Bogen om Gøssel*, Gyldendals Pædagogiske Bibliotek, 1981.
- Hanne Sonnenborg og Margit Vinther, *Kvalitet i musisk samvær med de 0-3-årige*, meddelelser fra Center for Småbørnsforskning, DPU, 1993.
- Margit Vinther, *Se hva' jeg ka' og jeg tør mer'*, *Bevægelsesleg – hvordan*, Børn og Unge, 1995.
- Margit Vinther, *Bevægelse og indlæring*, Særnummer om "De musiske rødder", Skolestart/Børnehaveklasseforeningen 1990.
- Margit Vinther, *Muggasik – energi og livsglæde*, tidsskriftet Puff, juli 2001.
- Margit Vinther, *Kommunikation uden sprog – næsten!*, tidsskriftet smånyt, august 1993.
- Margit Vinther, *Hvordan kan Gøsselgymnastik anvendes udendørs?*, tidsskriftet Skolernes Småbørns Pædagoger, september 6/1984.
- Margit Vinther, *Styrk børns identitet gennem bevægelsesleg*, tidsskriftet Info-mep nr. 2, dec. 1995.
- Margit Vinther, *Bevægelsesleg i børnehaveklassen*, temanummer om Musik og bevægelse.
- Gøsselforeningen, *Rytme · Bevægelse · Pædagogik*, 10-års jubilæumsskrift udgivet af Gøsselforeningen 1993.

Sanghæfter

- Grethe Agatz' Sange*, Edition Wilhelm Hansen, 1988.
- Avra for Laura*, Lene Hvid, Steffen Bendix Pedersen, Annemarie Skovbjerg og Lotte Kærså, Dansk Gymnastik- og Idrætsforening, 1997.
- Killi milli Maxi*, Lene Hvid, Steffen Bendix Pedersen, Annemarie Skovbjerg og Lotte Kærså, Dansk Gymnastik- og Idrætsforening, 1999.
- Mette Syng-Sang*, Sven Møller Kristensen og Bernhard Christensen, Banner og Korch, 1969.
- De syv Porte*, Sven Møller Kristensen og Bernhard Christensen, Unge Pædagoger, 1969.
- 6 Sanglege*, Sven Møller Kristensen og Bernhard Christensen, Unge Pædagoger, 1973.

CD

- Killi milli Maxi*, og *Avra for Laura*, Lene Hvid
- Tigerdans og Flyve, flyve, flyve*, Grethe Agatz,
- Ymer...og mange andre*, Anne-Lise Zachom.fl., DDGU, 1991.

Video

- Se hva' jeg ka' og jeg tør mer'*, Hanne Sonnenborg og Margit Vinther, L&B Videoproduktion, 1995.



I dette småskrift fortæller pædagogen Margit Vinther, der er Gøsseluddannet, om sit arbejdsliv.

Det er beretningen om at skifte fra et spædbørnehjem i 50'erne med "ro, renlighed og regelmæssighed" – og det der var værre – til en børnehave hvor de voksne var ligeværdige, og hvor man kunne finde på at synge sine beske-der ud til børnene.

Det er mødet med ledere som gjorde en forskel i institutionsverden i 50-60'erne, med forstanderparret på Frøbelseminariet Kirsten og Jens Sigsgaard, med Astrid Gøssel, Bernhard Christensen, Grethe Agatz, Lotte Kærså – og mange flere, der har haft betydning for den rytmiske sang- og bevægelses-kultur i den danske børnehave.

Men først og sidst er det beretningen om et arbejdsliv i institution, skole, seminarium og på kurser, med musik, sang og bevægelse.